

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Tillträde för nybörjare – ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning (SOU 2017:20)

Skolforskningsinstitutet är en statlig myndighet som ska bidra till att de verksamma inom skola och ges goda förutsättningar att planera, och genomföra undervisningen, med stöd av vetenskapligt underbyggda metoder och arbetssätt. Merparten av utredningens förslag ingår inte i vårt ansvarsområde. Vårt yttrande begränsas därför endast till den föreslagna försöksverksamhet avseende behörighetsprovet.

Förslag om försöksverksamhet avseende behörighetsprov (avsnitt 10.2)

Enligt utredningens förslag ska behörighetsprovet testa kunskaper i engelska och svenska, samt generiska kompetenser som källkritik och analysförmåga för elever som inte fått allmän behörighet till högskolan via gymnasiestudier. Det är synnerligen komplexa kunskapsformer som ska visas i ett prov med mycket hög sorteringsfunktion. Provutformning av detta slag kräver därför ett gediget psykometriskt arbete för att hög reliabilitet och validitet ska kunna garanteras, och för att rättssäkerheten i förlängningen ska kunna tillgodoses varje sökande.

Det finns omfattande erfarenheter av att utveckla prov, bland annat från Högskoleverkets arbete med att utveckla så kallade områdesprov. Områdesproven skulle, liksom det tänkta behörighetsprovet, testa komplexa kunskapsformer. Myndighet kom så småningom att avbryta provutvecklingen då det visade sig vara var en mycket resurskrävande och komplex process med omfattande reliabilitets- och validitetsproblem. Se vidare *Slutrapportering för regeringsuppdraget områdesprovet från december 2008* (Reg.nr 83-2225-07) http://www.uka.se/download/18.12f25798156a345894e24b4/1487841928334/83-2225-07_omradesprov.pdf.

Skolforskningsinstitutet anser mot denna bakgrund att en mer fördjupad analys av tidigare erfarenheter av provframtagande bör genomföras, innan beslut om igångsättandet av en försöksverksamhet med behörig-

hetsprov fattas. Om beslut tas om att utveckla ett behörighetsprov efter en sådan analys delar Skolforskningsinstitutet utredningens uppfattning att en försöksverksamhet först måste genomföras.

Skolforskningsinstitutet anser generellt att reformer i högre grad än vad som nu är fallet bör förberedas genom olika former av försöksverksamhet. Det är en uppfattning som även förts fram av flera statliga utredningar, se till exempel *Utvärdera för utveckling – om utvärdering för skolpolitiska reformer* (SOU 2014:12). Genom försöksverksamhet kan misslyckanden i full skala undvikas. Justeringar kan göras av reformen innan den implementeras och, om det visa sig att reformen inte fungerar, behöver reformen inte genomföras.

Vi vill därutöver betona följande:

- Det är viktigt att en kommande försöksverksamhet drar nytta av erfarenheter från redan genomförda försöksverksamheter i Sverige
- En kommande försöksverksamhet bör också ta tillvara internationell erfarenhet från försöksverksamhet (exempel finns i SOU 2014:12)
- Vid planeringen av försöksverksamheten bör utgångspunkt tas i befintlig forskning, helst i form av forskningsammansättningar
- Hur försöksverksamheten ska utvärderas/beforskas måste bestämmas redan innan försöksverksamheten startar
- Att en forskningsmiljö med hög kompetens i psykometri anlitas för att säkerställa provens rättssäkerhet, reliabilitet och validitet

I detta ärende har myndighetschefen Lena Adamson beslutat efter föredragning av Johan Samuelsson. Kanslichef Eva Wallberg har deltagit i den slutliga handläggningen.

För Skolforskningsinstitutet

Lena Adamson

Myndighetschef